Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 23 november 2023
Klare taal
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	mevrouw P. de Groot
Griffie:	mevrouw J. den Uyl
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-PvdA-Christenunie/SGP-VVD-D66-SP-GA
Portefeuillehouder:	mevrouw A. Mager
Ambtelijk:	mevrouw L. van Giessen en de heer F. Raoufi
Gasten:	Bibliotheek AanZet mevrouw M. Beijer en de heer L. Nolke en enkele ervaringsdeskundigen
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Klare taal

In Nederland hebben ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder grote moeite met lezen, schrijven en rekenen. Als gemeente Gorinchem kunnen wij hen helpen door onze brieven naar inwoners in duidelijke taal te schrijven. In 2021 is er daarom gestart met het project 'Brievenwasserette'. Dit project is een samenwerking met de gemeente en de Bibliotheek aan Zet. Als gemeente vinden we het belangrijk om in begrijpelijke taal te communiceren. Met het project 'Brievenwasserette' gaan verschillende team aan de slag met het verbeteren van brieven die zij schrijven aan de inwoners. Deze brieven worden samen met een taaldocent en taalambassadeurs besproken. Graag praten we de gemeenteraad bij over het project 'Brievenwasserette'.

Wethouder Mager heet alle gasten hartelijk welkom. Klare taal is een onderwerp dat regelmatig aan de orde komt in de raadzaal om alle mensen in Gorinchem mee te nemen in wat wij hier doen en in zijn algemeenheid zodat mensen zich kunnen bewegen in de maatschappij. Bibliotheek AanZet is een belangrijke partner voor de gemeente. Volgend jaar komt aan de orde dat taal heel belangrijk is voor werkgelegenheid en scholing. Het taalonderwijs komt in een andere sessie aan de orde. Zij wenst de aanwezigen veel plezier.

Mevrouw Van Giessen stelt zich voor en licht toe dat zij de aanwezigen zal vertellen over de Brievenwasserette. De heer Nolke en de ervaringsdeskundigen van de bibliotheek zullen vervolgens aan het woord komen. Afgesloten wordt met de raad want een aantal moties is bekeken en daarin staan wat moeilijke woorden.
In Gorinchem zijn best veel mensen die de taal niet goed spreken en de gemeente kan hen helpen door zelf duidelijke taal te gebruiken. Dit gebeurt met de Brievenwasserette samen met de bibliotheek AanZet. De heer Nolke geeft een presentatie over laaggeletterdheid en vervolgens gaan de ambtenaren aan de slag met de brieven die verstuurd worden. Alle collega’s zijn erg enthousiast over de Brievenwasserette. De WMO-adviseur spreken elkaar ook aan op de brieven die zij versturen. Bij vijf teams is dit uitgevoerd en vervolgens wordt dit ook bij de andere teams ingezet.

De heer Nolke stelt zich voor. Hij heeft ook een aantal ervaringsdeskundigen meegenomen, mensen die nog niet zo lang de Nederlandse taal spreken. Zij kunnen iets vertellen over hun ervaringen. Hij noemt ook laaggeletterdheid; dat is wat breder. Een grotere groep zijn

mensen die uit Nederland komen, NT1-ers, mensen die Nederlands als eerste taal hebben, die ook niet gemakkelijk een brief lezen. Hij introduceert de ervaringsdeskundigen Laith, Elizabeth Sophie en Natalia. Hij heeft een presentatie met spelelementen en verwijst naar de kaartjes met a, b en c die op de tafels liggen die gekoppeld zijn aan quiz vragen.
Natalia stelt zich voor. Zij komt uit Oekraïne en woont bijna zes jaar in Nederland; zij wilde de Nederlandse taal graag goed leren. In de eerste twee jaar voelde zij zich als een kind want haar taalniveau was A1 en A2. Zij heeft zelf de taal geleerd en ook in de bibliotheek want cursussen waren duur en niet altijd goed bereikbaar. Het is ook goed voor het zelfvertrouwen als je de taal goed spreekt. Zij werkt nu bij de gemeente Rotterdam en zij is erg gelukkig. Zij is bezig met B2 niveau en daar zijn ook cursussen voor. Daar is zij dankbaar voor.
Elisabeth Sophie vertelt dat zij nu 3½ jaar in Gorinchem is. Zij kwam hier in de Corona tijd dus het was voor haar moeilijk om de taal te leren en in de samenleving een plek te vinden. Zij kreeg twee maanden lessen bij het Da Vinci college en toen werd dat contract verbroken. Het eerste jaar was het erg moeilijk om de taal te leren en dat gaf stress. Zij wil actief zijn in de samenleving. Zij is Lodewijk erg dankbaar voor de mogelijkheden die zij kreeg bij de bibliotheek. Zij vindt het B1 niveau niet genoeg om bewust mee te komen in de samenleving. C1 is beter en B2 ook. Klare taal vindt zij een goed initiatief maar de wortels van het probleem liggen in het opleidingssysteem. Het probleem wordt groter door de complexiteit van de digitale ontwikkelingen. Alleen klare taal gebruiken is geen duurzame maatregel.
Laith stelt zich voor. Hij komt uit Syrië en woont nu drie jaar in Nederland waarvan één jaar in Gorinchem. Hij wil zijn ervaringen in het leren van Nederlands met de aanwezigen delen. Vroeger woonde hij in de gemeente Buren in een klein dorp Ingen en daar kwam hij niet verder met de taal want er was geen bibliotheek. Hij moest alles online doen. Vorig jaar kon hij met zijn vrouw naar Gorinchem verhuizen en kon hij cursussen volgen zoals B2 en taalcafé. Als hij Gorinchem vergelijkt met Ingen vindt hij het hier heel goed. Hij wilde zijn taal zo snel mogelijk verbeteren en moest cursussen in Utrecht volgen en online. Dat is niet efficiënt. Zes maanden geleden kon hij B2 examen doen en hij is nog steeds bezig om zijn taal te verbeteren en volgend jaar gaat hij werken in Hoofddorp als junior adviseur bij een woningbouwbedrijf. Tot nu toe heeft hij nog wel moeite met brieven. Hij vindt het belangrijk om zijn ervaring te delen met de aanwezigen.

Mevrouw Metz bedankt de ervaringsdeskundigen en zegt dat zij heel goed te verstaan zijn en veel discipline hebben gehad om de taal te leren. Fijn dat het mogelijk gemaakt is door de bibliotheek.

De heer De Jong sluit zich hierbij aan. Hij vraagt aan Natalia of zij kan vertellen wat zij in haar eerste jaar in Gorinchem heel positief vond en ook wat zij miste of negatief vond. Hij wil hier graag van leren.

Natalia antwoordt dat zij de activiteit voor nieuwe inwoners positief vond. Zij heeft toen Lodewijk ontmoet en haar ervaring in de bibliotheek met taalgroepen en taalcafé was heel positief. Minder positief vond zij dat zij taal wilde oefenen met Nederlanders. Zij heeft toen een taalmaatje gezocht en wil graag met meer mensen spreken.

De heer Van der Lee complimenteert de ervaringsdeskundigen met hun taalgebruik. Nederlands is een heel lastige taal. Hij vraagt of zij in hun leefomgeving medewerking ervaren van buren, vrienden en verenigingen.

Laith antwoordt dat hij toen hij naar Gorinchem verhuisde contact zocht met zijn buren en hen uitnodigde voor een kopje koffie. Na één bezoekje volgden er niet meer. Er was wel contact in de bibliotheek en bij het taalcafé. Nu hebben zij contact met mensen uit Griekenland, Engeland en Australië. Zij spreken Nederlands met elkaar.

Elizabeth Sophie zegt dat zij de beste buren heeft. Zij voelde zich erg welkom. Zij hebben een buurt-app en er zijn buurtfeestjes, zij hebben ook hun sleutel aan een buur gegeven.

Mevrouw Alba bedankt de ervaringsdeskundigen. Zij hoort dat er wel verschil in niveau ervaren wordt. Zij begrijpt dat men op zoek is naar een hoger niveau om zich beter in werk en sociale contacten te kunnen uiten. In hoeverre wordt daar op geanticipeerd?

De heer Nolke antwoordt dat dit op verschillende manieren gebeurt. In het taalcafé is twee keer per week een programma van twee uur waar elke keer 20, 30 mensen zijn die niet alleen oefenen met de taalniveaus. Er is ook een sociale component. De bibliotheek kent ook taaloefen-groepen die wekelijks bijeenkomen voor de verschillende taalniveaus. Er zijn ook overstijgende activiteiten zoals een nieuwscafé en een schrijverscafé. Daarin gaan wij op zoek naar mogelijkheden om creatief te schrijven.

De heer Maslic bedankt de ervaringsdeskundigen die het fantastisch doen. Hij wenst hen veel succes. Hij vraagt hoeveel mensen de activiteiten van de bibliotheek bezoeken en vraagt of deze overdag of ’s avonds zijn.

De heer Nolke zegt geen cijfers paraat te hebben; die zullen nagezonden worden. Er worden voornamelijk overdag activiteiten aangeboden. Een enkele keer is een avondactiviteit aangeboden maar die werd niet druk bezocht.

De heer Boutachkourt bedankt de ervaringsdeskundigen en zegt dat zij beter te verstaan zijn dan politici die dure woorden gebruiken. Hij vraagt of de frequentie van het taalcafé voldoende is. Misschien is er ook wel behoefte aan activiteiten in de avond voor mensen die overdag werken. Misschien moet dat toch nog eens geprobeerd worden.

De heer Nolke zegt dat het uitgangspunt overdag is maar het is niet uitgesloten dat er ook ’s avonds activiteiten kunnen zijn. De activiteiten van de bibliotheek volgen de activiteiten die in het formele onderwijs worden aangeboden. De leerstappen met alle vaardigheden worden op de school gegeven en de bibliotheek ondersteunt dat. Er is één keer in de week ’s avonds een online taalcafé, gericht op mensen vanaf B1 niveau.

De voorzitter stelt voor de presentatie voort te zetten.

De heer Nolke vervolgt de presentatie en toont een uitspraak van de heer Albert Einstein en licht toe dat het niet zo moeilijk is om dingen ingewikkelder te maken. De organisatie heeft zich echter tot doel gesteld om de teksten toegankelijker te maken en dat is veel moeilijker. We willen geen Jip en Janneke kindertaal maar duidelijke taal. Hij noemt het Europees referentiekader en verwijst naar de TV-programma’s over laaggeletterdheid.
De heer Nolke licht toe dat basisvaardigheden gaan over taal, rekenen en digitaal. Mensen die onder het basisniveau zitten zijn typisch klanten van de bibliotheek. Vanavond gaat hij met name in op laaggeletterdheid, in het bijzonder het lezen en schrijven.
Laaggeletterden hebben vaker te maken met een bepaald soort problemen. Hij licht dit nader toe.

De heer Boutachkourt informeert naar het percentage laaggeletterden in Gorinchem en de vergelijking met het cijfer voor Nederland.

De heer Nolke zegt hier straks op terug te komen. Als de aanwezigen denken dat er in Nederland 2,5 mln. laaggeletterden zijn kunnen zij het rode kaartje opsteken. Hij stelt vast dat er gemengd gestemd wordt en zegt dat er volgens een onderzoek uit 2012 ongeveer 1,3 mln. laaggeletterden in Nederland zijn. In Gorinchem zijn ongeveer 2750 inwoners laaggeletterd, 12%. Dat is ook het gemiddelde in Nederland, 12% is nog steeds een hoog aantal. Het is belangrijk om de laaggeletterdheid terug te dringen en de eigen taal begrijpelijker te maken.

Mevrouw Metz vraagt of het aantal van 2750 een inschatting is.

De heer Nolke antwoordt dat het een onderzoek uit 2012 is. Het is verschillend verdeeld over leeftijdsgroepen, opleidingsniveau e.d..

Mevrouw Metz vraagt op welke manier deze mensen benaderd kunnen worden; hoe kunnen deze mensen de activiteiten in de bibliotheek vinden?

De heer Nolke antwoordt dat de bibliotheek een groot maatschappelijk netwerk heeft waar maandelijks een nieuwsbrief naar gestuurd wordt. Er zijn veel contacten. Maatschappelijke partners kunnen mensen verwijzen. Daarnaast promoot de bibliotheek ook activiteiten.

Mevrouw Alba vraagt of alle laaggeletterdheid "op een hoop" gegooid wordt, mensen die analfabeet zijn en mensen die uit een ander land komen en de taal niet eigen hebben.

De heer Nolke licht toe dat het raamwerk van het onderzoek uit 2012 in Nederland niet gebruikt wordt. Een ander raamwerk is Pisa. De systematiek van Meijerink wordt gehanteerd op scholen en voor mensen uit een ander land is er weer een ander systeem. Ongeletterden worden in de regel niet meegenomen als gesproken wordt over laaggeletterden. De uitdaging zit in de groep laaggeletterden, mensen in de laatste fase van hun alfabetisering, op de lagere taalniveaus, A1, A2, B1. Geletterdheid begint pas op hogere niveaus.

Mevrouw Alba vraagt of het betekent dat A1 en B buiten beschouwing gelaten wordt.

De heer Nolke antwoordt dat dit het geval is als het over laaggeletterden gaat.
Hij wilde laten zien wat de woordenschat is van iemand op B1 niveau. De drie gasten zitten boven B1. Als je iemand op B1 niveau vergelijkt met een Nederlands kind, welke leeftijd zal het dan zijn? Dat laat zich vergelijken met een kind van 6 jaar. Het is belangrijk te blijven investeren in taalniveaus.

De heer Maslic vraagt of het alleen over woordenschat gaat of ook over communiceren.

De heer Nolke zegt dat hij de woordenschat alleen gebruikte als voorbeeld.

Mevrouw Veldheer meent dat je het meest de taal leert in contacten met mensen. Daar kunnen ook de uitdagingen gezocht worden.

De heer Nolke bevestigt dit. Taal moet je niet alleen op een school leren.

Vervolgens wordt het spel 30 seconds gespeeld.

De voorzitter sluit de sessie af.

De heer Nolke zegt dat hij het spel achterlaat; het is bedoeld als een spiegel. Wellicht is er een aanleiding om een set aan woorden van andere woorden te voorzien. Hij bedankt de aanwezigen voor hun aandacht.

De voorzitter sluit de bijeenkomst af en bedankt de heer Nolke, mevrouw Beijer, Laith, Elizabeth Sophie en Natalia voor hun inbreng. De cijfers inzake de bezoekers van activiteiten in de bibliotheek zullen nadien in het verslag (volgende pagina) vermeld worden.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

CIJFERS 2022
384 activiteiten
+/- 1800 bezoekers/deelnemers
33 koppels 1 op 1
61 taalvrijwilligers